

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

ŞİKAYET NO :2014/3164

KARAR TARİHİ:02/10/2014

TAVSİYE KARARI

ŞİKAYETÇİLER

: 1- İ.İ.

2- İ.H.

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Milli Eğitim Bakanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: Şikâyetçilerin, Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş Sınavlarında (TEOG) uygulanan puan hesaplamalarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencileri aleyhte etkilediği iddiasından bahisle söz konusu eşitsizliğin giderilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığına tavsiyede bulunulması yönündeki talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHLERİ

: 23 /06/2014- 14/07/2014

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1 . 23/06/2014 tarihinde Beyoğlu Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğüne şikâyet başvurusunda bulunan şikâyetçinin başvurusu, Beyoğlu Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü'nün 27/06/2014 tarih ve 2623 sayılı yazıları ile Kurumumuza intikal ettirilmiştir. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41 /1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş ve 2014/3164 şikâyet sayılı Tavsiye önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, söz konusu şikâyete ilişkin olarak İ.İ. ve İ.H.'nın 02/05/2014 tarihinde Türkiye ... ve Türk ... Cemaati adına Kurumumuza başvuruda bulunduğu ve söz

konusu başvuruya Türkiye ... ve Türk .... Cemaatinin tüzel kişiliğinin bulunmadığı gerekçesiyle Kurumumuzca 05/06/2014 tarihli İncelenemezlik Kararı verildiği tespit edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 05/06/2014 tarihli söz konusu İncelenemezlik Kararı şikayetçilere 16/06/2014 tarihinde tebellüğ edilmiş olup; 28/03/2013 tarih 28601 Sayı ile Resmi Gazetede yayımlanmış bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesinin "... şikâyetin insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması hâlinde menfaat ihlali aranmaz." şeklinde düzenlendiğinden hareketle şikayetçiler, TEOG (2013-2014) Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretim Geçiş Ortak Sınavlarında uygulanan puan hesaplamalarının din dersinden muaf olan öğrencileri aleyhe etkilemesi üzerine olan şikayetlerini "şahıs başvurusu" olarak yinelemişlerdir.

Bu doğrultuda, 23/06/2014 tarihinde Kurumumuza başvuran şikayetçi İ.İ.'in şikayet konusu ile Kurumumuza 14/07/2014 tarihinde başvuran ve 2014/3187 şikayet numarası alan İ.H.'nin şikayet konularının aynı olduğu anlaşıldığından 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 22 inci maddesinin üçüncü fıkrasında aynı sebep ve konuya ilişkin benzer nitelikteki şikâyet başvurularının birleştirilerek incelenebileceği düzenlemesi gereğince 2014/3187 şikayet numaralı dosya 2014/3164 şikayet numaralı dosya ile birleştirilmiş ve dosya 2014/3164 şikayet numaralı dosya üzerinden incelenmeye devam olunmuştur.

Yapılan ön inceleme neticesinde de şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetin konu ve içeriği itibarıyla ilgilileri, işleme muhatap olanların menfaatleri ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir durumun olmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçilerin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikayetçiler şikayet dilekçesinde özetle;

- *Millî Eğitim Bakanlığının Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi ve 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavları E- Kılavuzunda belirtilen Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanının hesaplanma yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrenciler aleyhine sonuçlar doğuracağını;*

- *Söz konusu kılavuz incelendiğinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencilerin katsayı hesabının 18 üzerinden yapılacağını, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencilerin ise katsayı hesaplamalarının 16 üzerinden yapılacağını; bu hesaplama yöntemi ile ortaya çıkan Ortaöğretime Yerleştirme Puanının öğrenciler arasında eşitsizlik doğuracağını;*

- Dini inançlarından ötürü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi almayan bir öğrencinin, bu soruları çözmesinin kendisinden beklenmediğini; ancak kendisine tanınan bu muafiyetten dolayı, puan eşitsizliği yaratılmasının da hakkaniyete uymadığını;

- Bu hususun ... /2013 tarih ve ... sayılı Türkiye Hahambaşılığının yazısıyla Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Sayın Nabi Avcı'ya ve aynı şekilde .../2013 tarih .... sayılı yazı ile İl Eğitim Müdürlüğü'ne bildirilmesine rağmen herhangi bir cevap alınamadığını;

- Şikayet konusu ağırlıklandırılmış sınav puanının bu şekilde hesaplanması halinde telafisi güç ve imkansız zararlar doğabileceğinden mevcut uygulamanın hem Anayasa hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafından güvence altına alınan kanun önünde eşitlik, din ve vicdan hürriyetine aykırılık teşkil ettiği, dolayısıyla insan haklarının ve özellikle çocuk haklarının ihlaline sebep olduğunu, iddia ve beyan etmişlerdir.

4. Şikayetçiler ayrıca,

- 2013-2014 Eğitim- Öğretim yılı Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarıyla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığının, 07/09/2013 Tarihli Yönetmeliği ve 2014/2676 sayılı Yönergeyi Resmi Gazete'de yayımladığını; E-Kılavuz ve ek olarak örnek Ek-2'yi ise <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogryonerge/ortaksinavkilavuzu.pdf> adresinden yayımlandığını; İlgili kılavuzun ekinde yayınlanan Ek-2'nin daha sonra internet sitesinden kaldırıldığını;

- Söz konusu E-Kılavuzda ""Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puan Hesaplaması, Ortak Sınav Kapsamında, sınavı gerçekleştirilen derslerden alınan puanlar kendi ağırlıklı katsayıları ile çarpılacaktır. Çarpımların toplanmasından elde edilen değer derstlerin ağırlık katsayılarının toplamına bölünmesi suretiyle ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı hesaplanacaktır. Puanlama 700 tam puan üzerinden yapılacaktır." denmesine rağmen, öğrencilerin sınavlardan aldıkları notların (sınav puanları) MEB internet sitesinde yayımlandığını; ancak burada sadece alınan sınav puanlarının belirtildiğini, ağırlıklandırılmış sınav puanının hesaplanmasının yapılmadığını;

- Ankara 18'inci İdare Mahkemesinin, sınav sonucundaki bir puanlık farkın bile tüm Türkiye deki öğrencilerin yerleştirme sıralamasını bozduğunu göz önüne alarak "Seviye Belirleme Sınavına" ilişkin 2013/679 E. sayılı kararıyla yürütmenin durdurulması kararını verdiğini;

- Açıklanan tüm bu gerekçelerle; E-Kılavuzun 11.3 maddesinde belirtilen sınav puanlarının hesaplanmasına göre, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden sınav soruları çözen öğrenciler ile bu dersten muaf olan öğrenciler arasında puan hesaplama sistemi açısından fark doğduğunu; sınavdan alınan her 0.1 puanın bile öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına yerleştirme sıralamasında önemli farklara neden olduğunu, iddia ve beyan etmişlerdir.

5. Şikayetçiler yukarıda açıklanan söz konusu iddialarını ise;

- Kılavuz ekinde yer alan Ortaöğretime Yerleştirmeye Esas Puanın Hesaplanması başlıklı örnek tablonun uygulanması halinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencilerin muadillerine oranla sonuç puanlamalarının düşük olduğunu;

- 28-29/Kasım/2013 tarihinde yapılmış olan sınav sonucunda, din dersinden muaf olan bir öğrencinin 580,467825 puan aldığını; puanlamanın ayrıntılarının aşağıda yer alan tabloda belirtildiğini, şöyle ki;

Ders Adı	Ağırlık Katsayıları	Sınav Puanı	Katsayılı Puan
Türkçe	4	80	320
Matematik	4	72,222	288,889
Fen ve Teknoloji	4	89,474	357,895
T.C.Inkılâp Tarihi ve Atatürkçülık	2	80	160
Yabancı Dil	2	100	200

Ortalama sınav puanı: $\{(320+288,8888+357,8948+160+200)/16\}/100*700\}$

$$=580,46$$

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan bir öğrencinin, diğer tüm derslerden aynı sayıda doğru yaparak aynı puanı alıp, üzerine de muaf olmadığı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden 90 puan alması durumunda ise, öğrencinin puanında farklılık olduğunu, şöyle ki;

Ders Adı	Ağırlık	Sınav Puanı	Katsayılı Puanı
Türkçe	4	80	320
Matematik	4	72,222	288,889
Fen ve Teknoloji	4	89,474	357,895

<i>Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi</i>	2	90	180
<i>T.C.Inkılâp Tarihi ve Atatürkçülük</i>	2	80	160
<i>Yabancı Dil</i>	2	100	200

Ortalama sınav puanı: $\{(320+288,8888+357,8948+180+160+200)/18\}/100*700$

$$=585,9714$$

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencinin puanı 580,46782 iken Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencinin puanının 585,9714 puan olduğu" şeklinde örneklendirmişlerdir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

6. Şikâyet konusu ile ilgili Kurumumuzca, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ..../2014 tarih ve .... sayılı yazımızla bilgi belge isteminde bulunulmuş ve söz konusu bilgi ve belge talebimiz Milli Eğitim Bakanlığı'nın ..../2014 tarih ve .... sayılı yazısı ile Kurumumuza iletilmiştir. Şikâyet dosyasının incelenmesi aşamasında ek bilgi ve belgelere ihtiyaç duyulması üzerine Kurumumuzca, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ..../2014 tarih ve .... sayılı yazımızla bir kez daha bilgi belge isteminde bulunulmuş ve söz konusu bilgi ve belge talebimiz Milli Eğitim Bakanlığı'nın ..../2014 tarih ve ..... sayılı yazısı ile Kurumumuza iletilmiştir.

7. Milli Eğitim Bakanlığı ..../2014 tarih ve .... sayılı yazısında;

- Bakanlıklarınca düzenlenen merkezi sistem sınavlarından olan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavının (TEOG) Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi, Bakanlık Genelgesi, E-Başvuru Kılavuzu, Tercih ve Yerleştirme E-Kılavuzu ve Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği kapsamında düzenlendiğini;

- Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG) kapsamında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan 5 öğrenci ile muaf olmayan 5 öğrencinin almış olduğu notları gösterir aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencilerin ağırlıklandırılmış sınav puanlarının hesaplanmasında daha avantajlı olduklarının görülebileceğini;

Din-Kültürü ve Ahlak Bil. Dersinden Muaf-Muaf Olmayan Aday Karşılaştırması						
Muaf Olan Aday				Muaf Olmayan Aday		
Sıra No	T.C.Kimlik-No	Adı-Soyadı	Puanı	T.C.Kimlik-No	Adı-Soyadı	Puanı
1			605,2083			603,4600
2			649,4443			646,8745
3			656,2500			652,9240
4			649,9304			647,3066
5			624,6528			616,6505
Not: Adayların 1. Dönem Puanlarına Göre 700 Puan Üzerinden Hesaplanmıştır.						

8. Milli Eğitim Bakanlığı 12/09/2014 tarih ve 3910936 sayılı yazısında;

- Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavlarının, (TEOG) mevzuatı kapsamında, kılavuzunda belirtilen şartlarla gerçekleştirildiğini ve tüm derslerden aynı sayıda doğru ve yanlış sayısı bulunan ve din dersinden muaf olan ve olmayan 5 öğrenciye ait 2'nci dönem ağırlıklandırılmış ortak sınav puanını gösterir tablodan da görüleceği üzere, Din Kültürü:18, Türkçe:19, Matematik:18, Fen:20 İnkılap Tarihi:19 ve Yabancı Dil:20 doğru yapan muaf öğrenci İ.I.S.'nin 669,3750 puan alırken muaf olmayan F.A.'ın 665,0000 puan aldığını; Din Kültürü:18, Türkçe:20, Matematik:15, Fen:20 İnkılap Tarihi:20 ve Yabancı Dil:18 doğru yapan muaf öğrenci H.Z.'in 647,5000 puan alırken muaf olmayan D.Ö.'ün 645,5556 puan aldığını; Din Kültürü:19, Türkçe:20, Matematik:19, Fen:20 İnkılap Tarihi:20 ve Yabancı Dil:20 doğru yapan muaf öğrenci E.A.'ın 691,2500 puan alırken muaf olmayan F.K.'un 688,3333 puan aldığını; Din Kültürü:19, Türkçe:20, Matematik:18, Fen:20 İnkılap Tarihi:19 ve Yabancı Dil:19 doğru yapan muaf öğrenci R.G.'ün 673,7500 puan alırken muaf olmayan E.G.'nün 672,7778 puan aldığını; Din Kültürü:19, Türkçe:20, Matematik:20, Fen:20 İnkılap Tarihi:19 ve Yabancı Dil:20 doğru yapan muaf öğrenci Ö.Ş.'in 695,6250 puan alırken muaf olmayan M.Ç.'nin 692,2222 puan aldığını; Ortaöğretime Yerleştirmeye Esas Puanın Hesaplanmasını gösterir EK:2'nin ise aşağıdaki gibi olduğunu;

Dersler	Haftalık Ders Saati	Ağırlık Katsayısı	I.Dönem							II.Dönem						
			1.Sınav Puanı	2.Sınav Puanı	3.Sınav Puanı	Perfor mans	Proje	Ortalama	Ağırlıklı Ortalama	1.Sınav Puanı	2.Sınav Puanı	3.Sınav Puanı	Perfor mans	Proje	Ortalama	Ağırlıklı Ortalama
			SP1	SP2	SP3	PP	PRP	ORT(1)*	AORT(2)*							
Türkçe	5	4	75	85	70	75		76,2500	13,6161	75	90	80	80		81,2500	14,5089
Matematik	4	4	40	35	60	60	80	55,0000	7,8571	65	75	70	80	85	75,0000	10,7143
Fen ve Teknoloji	4	4	70	90	45	80		71,2500	10,1786	65	70	65	90		72,5000	10,3571
İnkılap Tarihi	2	2	85	90		90		88,3300	6,3095	80	80		80		80,0000	5,7143
Yabancı Dil	4	2	80	60	60	80		70,0000	10,0000	75	70	80	75		75,0000	10,7143
Din Kültürü	2	2	75	90		85		83,3330	5,9524	75	85		85		81,6667	5,8333
Vatandaşlık	1		95	90		100		95,0000	3,3929	90	80		90		86,6667	3,0952
Görsel San	1		75	80		80		78,3333	2,7976	80	75		90		81,6667	2,9167
Müzik	1		85	90		85		86,6667	3,0952	85	85		80		83,3333	2,9762
Beden	2		100	100		100		100,0000	7,1429	90	100		100		96,6667	6,9048
Teknoloji	2		90	75		90		85,0000	6,0714	90	85		90		88,3333	6,3095
Toplam	28	18							76,4137							80,0446
8. Sınıf Yıl Sonu Başarı Puanı (3)*									78,2292							

1* : **ORTALAMA HESABI**: Sınavlar ve ödevlerden alınan puanların aritmetik ortalamasıdır.

$$ORT=(SP1+SP2+SP3+PP+PRP)/5$$

$$\text{Ortalama(Türkçe)} = (75 + 85 + 70 + 75) / 4 = 76.2500$$

2*: **AĞIRLIKLIL ORTALAMA HESABI** : Her ders için hesaplanan ortalamaların, o dersin haftalık ders saatine çarpımının, ders saatleri toplamına bölünmesi ile elde edilen değerdir.

$$\text{AORT}=(\text{ORT}\times\text{DS})/\text{Toplam Ders Saati}$$

$$\text{Ağırlıklı Ortalama(Türkçe)} = (76.2500 \times 5) / 28 = 13.6161$$

3* : **YILSONU BAŞARI PUANI**: Her iki dönemde, her ders için hesaplanan ağırlıklı ortalama toplamalarının, aritmetik ortalamasıdır. Puanlama 100 tam puan üzerinden yapılır.

$$\text{Yılsonu Başarı Puanı}=(1.\text{Dönem Ağırlıklı Ortalama Toplamı} + 2.\text{Dönem Ağırlıklı Ortalama Toplamı})/2$$

$$1.\text{Dönem Ağırlıklı Ortalama Toplamı} = 76.4137$$

$$2.\text{Dönem Ağırlıklı Ortalama Toplamı} = 80.0446$$

$$\text{Yılsonu Başarı Puanı} = (76.4137 + 80.0446) / 2 = 78.2292$$

AĞIRLIKLANDIRILMIŞ ORTAK SINAV PUANI : Ortak Sınavlar kapsamında, sınavı gerçekleştirilen derslerden alınan puanlar kendi ağırlık katsayıları ile çarpılır. Çarpımların toplamından elde edilen değer, derslerin ağırlık katsayılarının toplamına bölünmesi suretiyle her bir dönem için dönemsel ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı elde edilir. Dönemsel ağırlıklandırılmış ortak sınav puanlarının aritmetik ortalaması ağırlıklandırılmış ortak sınav puanını oluşturur. Puanlama 700 tam puan üzerinden yapılır. *1 .Dönem Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (OSP 1)*

$$\text{OSP1} = ((((\text{SPTürkçe} \times \text{AKTürkçe} + \text{SPMat} \times \text{AKMat} + \text{SPFen} \times \text{AKFen} + \text{SPİnk.Tar.} \times \text{AKİnk.Tar.} + \text{SPYab.Dil} \times \text{AKYab.Dil} + \text{SPDin} \times \text{AKDin}) / \text{AKTop.}) / 100) \times 700) = ((((85 \times 4 + 35 \times 4 + 90 \times 4 + 85 \times 2 + 60 \times 2 + 75 \times 2) / 18) / 100) \times 700)$$

$$= 497.7778$$

2 .Dönem Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (OSP 2)

$$= ((((90 \times 4 + 75 \times 4 + 70 \times 4 + 80 \times 2 + 70 \times 2 + 75 \times 2) / 18) / 100) \times 700)$$

$$= 540.5556$$

$$\text{Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (AOSP)} = (\text{OSP1} + \text{OSP2}) / 2$$

$$= (497.7778 + 540.5556) / 2$$

$$= 519,1667$$

8.Sınıf Yılsonu Başarı Puanı	78.2292
7.Sınıf Yılsonu Başarı Puanı	68.9700
6.Sınıf Yılsonu Başarı Puanı	75.8700
Ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı	519.1667
Yerleştirmeye esas puan (YEP)	371.1179

Yerleştirmeye Esas Puan: 6, 7 ve 8 inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8 inci sınıf ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı toplanır. Elde edilen toplam ikiye bölünerek yerleştirmeye esas puan elde edilir. Puanlama 500 tam puan üzerinden yapılır.

$$\text{Yerleştirmeye Esas Puan (YEP)} = (\text{YBP8} + \text{YBP7} + \text{YBP6} + \text{AOSP}) / 2$$

$$= (78.2292 + 68.9781 + 75.8759 + 519.1667) / 2$$

$$= \mathbf{371.1179}$$

şeklinde hesaplanacağı; ayrıca söz konusu yönerge ve E-Kılavuzda, sınava giren öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ile Yabancı Dil derslerinden ortak sınava alınacağı; ortak sınavlarda sınavı yapılan derslerin ağırlık katsayılarının;

Sıra No	Ders Adı	Ağırlık Katsayıları
1	Türkçe	4
2	Matematik	4
3	Fen ve Teknoloji	4
4	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2
5	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	2
6	Yabancı Dil	2
Toplam		18

şeklinde hesaplanacağı belirtmiştir.

Şikâyetçinin iddiaları arasında yer alan E-Kılavuz eki EK:2'nin internet sitesinde yer almadığı iddiasının ise gerçeği yansıtmadığını ve söz konusu ekin

oges.meb.gov.tr/docs2104/2013_OGES_Klvz_PuanHesabi.pdf adresinde mevcut olduğunu belirtmiştir.

C. Olaylar

9. Milli Eğitim Bakanlığı 2013-2014 Eğitim Öğretim yılı Ortaöğretim Kurumlarına geçiş kurallarını belirlemek için Ekim 2013 tarihinde Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi yayınlamıştır.

3. Milli Eğitim Bakanlığı konuya ilişkin olarak 22/11/2013 tarihinde 2013/33 sayılı genelge çıkarmış; 25 /10/2013 tarihinde TEOG sınavı E-Başvuru Kılavuzunu sitesinde yayımlamıştır.

4. Şikayetçiler .../2013 tarihinde Milli Eğitim Bakanına hitaben ve .../2013 tarihinde ise .... İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne hitaben yazdıkları dilekçelerinde; geçmiş yıllarda azınlık okulları öğrencileri Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi sorularına muadil sosyal bilgisi soruları çözmekteyken 2013 yılındaki merkezi sınav uygulamasında bu dersten muaf öğrencilerin ağırlıklandırılmış merkezi puan hesaplamalarının 5 temel dersten yapılmasının bu dersi zorunlu olarak alan ancak merkezi sınavlarda muaf olan azınlık okulu öğrencileri aleyhine puan kaybı olacağını iddia etmişler ve hak mağduriyetine engel olunması için bu hususun değerlendirilmesini talep etmişlerdir.

5. 2014-2015 eğitim öğretim yılı TEOG sınavları 28-29 Kasım 2013 ve 28-29 Nisan 2014 tarihlerinde yapılmış, sınav sonuçları Ocak ve Haziran 2014 tarihlerinde öğrencilerin hem ağırlıklandırılmış sınav puanları hem de yerleştirmeye esas puanları açıklanmış ve söz konusu sınav puanlarından hareketle sınava giren öğrenciler 22 Ağustos 2014 tarihinde merkezi yerleştirme ile okullarına yerleştirilmişlerdir.

D. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

13. Uyuşmazlığın çözümünün teknik bilgi ve uzmanlık gerektirmesi münasebetiyle .../2014 tarih ve .....,... , ... ve .... sayılı yazılarımız ile konusunda uzman ve bilirkişiliğe engel hali bulunmayan .. Eğitim Fakültesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. ..., .. Eğitim Fakültesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. ..., ... Eğitim Fakültesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. .... ve ... Rektörlüğü Eğitim Öğretim Planlamacısı ... bilirkişi heyeti olarak görevlendirilmiş ve söz konusu bilirkişi heyetince hazırlanan bilirkişi raporu .../2014 tarihinde Kurumumuza elden teslim edilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE A.

İlgili Mevzuat:

14. T. C. Anayasasının "**Kanun Önünde Eşitlik**" başlıklı 10'uncu maddesine göre, "*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*"

"Din ve vicdan hürriyeti" başlıklı 24'üncü maddesine göre, "Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.... *Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır.*"

15. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 7'nci maddesine göre, " Herkes yasa önünde eşittir ve ayırım gözetilmeksizin yasanın korunmasından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin bu Bildirgeye aykırı her türlü ayırım gözetici işleme karşı ve böyle işlemler için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır."

21'inci maddesine göre, " Herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır."

16. BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşmenin 26'ncı maddesine göre, " Herkes, hukuk önünde eşittir ve hiç bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın hukuk tarafından eşit olarak korunma hakkına sahiptir."

17. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 28'inci maddesine göre " Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesini sağlarlar."

18. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinin düzenlendiği "Genellik ve Eşitlik" başlıklı 4 üncü maddesine göre, "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz."

"Yöneltme" başlıklı 6 ncı maddesine göre, "Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

....

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır."

"Eğitim hakkı" başlıklı 7 nci maddesine göre, "...İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar."

"Ortaöğretimden yararlanma hakkı" başlıklı 27 nci maddesine göre, "İlköğretimi tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir."

"Amaç ve görevler" başlıklı 28 inci maddesine göre, Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, "... (2)Öğrencileri, çeşitli

program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır..."

19. 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin, "Görevler" başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre, Milli Eğitim Bakanlığı, *"Eğitime erişimi kolaylaştıran, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini teminat altına alan politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve koordine etmek."* ile görevlidir.

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü başlıklı 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının 1/3/2014 tarihinden önce değişik (c) bendine göre, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, *"Merkezî sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını planlamak, uygulamak ve değerlendirmek."*, ile görevlidir.

Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü başlıklı 1/3/2014 tarihli ek 15/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, *"Merkezî sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını planlamak, uygulamak ve değerlendirmek."*, ile görevlidir.

20. 7/9/2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin, "Ortaöğretime geçiş esasları" başlıklı 20 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre,** *"Ortaöğretime yerleştirmeye esas puanının belirlenmesi ve yerleştirmeye ilgili usul ve esaslar yönergeyle belirlenir."*

21. 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesinin "Ortak Sınavlar" başlıklı 6'ncı maddesine göre,

"(1) Ortak sınavlar, altı temel ders için 8 inci sınıfta öğretmen tarafından dönemsel olarak yapılan sınavlardan, iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ikincisi olmak üzere yılda iki defa yapılır. Sınav tarihi, yeri, puan hesaplamaları ve ilgili diğer hususlar her yıl Genel Müdürlükçe hazırlanan kılavuz/kılavuzlarda belirtilir.

(2) Ortak sınavlar, 8 inci sınıf Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ile Yabancı Dil derslerinden yapılır.

(3) Sınav soruları, 8 inci sınıf Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ile Yabancı Dil derslerinin öğretim programları esas alınarak hazırlanır.

(4) Sorular, sınavların yapılacağı tarihe kadar işlenen öğretim programlarının belirlenen kazanımları esas alınarak öğrencinin eleştirel düşünme, analiz yapma, problem çözme, sonuç çıkarma, yorumlama ve benzeri becerilerini ölçecek nitelikte hazırlanır.

(5) Ortak sınavlarda sınavı yapılan derslerin ağırlık katsayıları aşağıda yer almaktadır.

Sıra No	Ders Adı	Ağırlık Katsayıları
1	Türkçe	4
2	Matematik	4
3	Fen ve Teknoloji	4
4	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2
5	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	2
6	Yabancı Dil	2
Toplam		18

"Ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı" başlıklı 7'nci maddesine göre, "(1) Ortak sınavlar kapsamında, sınavı gerçekleştirilen derslerden alınan puanlar kendi ağırlık katsayıları ile çarpılır. Çarpımların toplamından elde edilen değer, derslerin ağırlık katsayılarının toplamına bölünmesi suretiyle ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı hesaplanır. Puanlama 700 tam puan üzerinden yapılır."

"Ortaöğretime yerleştirmeye esas puan" başlıklı 8'inci maddesine göre, "(1) Öğrencilerin; 6, 7 ve 8 inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8 inci sınıf ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı toplanır. Elde edilen toplam ikiye bölünerek yerleştirmeye esas puan elde edilir. Puanlama 500 tam puan üzerinden yapılır."

"Sınav sonuçlarının hesaplanması" başlıklı 9'uncu maddesine göre,

"(1) Ortak sınav puanı, aşağıdaki işlem basamaklarına göre tek bir puan türünde hesaplanır;

...

d) 8 inci sınıfta her dönem için yapılan ortak sınavlar sonucunda yapılan hesaplama ile o döneme ait ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı bulunur. Her iki dönem puanının aritmetik ortalaması; ağırlıklandırılmış ortak sınav puanını oluşturur ve yerleştirmeye esas puanda kullanılır.

..."

"Ortaöğretime yerleştirme" başlıklı 10'uncu maddesine göre,

"(1) Ortaöğretime yerleştirmeye esas puanla öğrenci alan okulların önceden belirlenmiş kontenjanlarına, ortaöğretime yerleştirmeye esas puan ve puan üstünlüğüne dayalı olarak öğrencilerin tercihleri doğrultusunda Genel Müdürlük tarafından merkezi yerleştirme yapılır.

(2) Ortaöğretime yerleştirmeye esas puanların eşit olması hâlinde, ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı, eşitliğin devam etmesi halinde sırasıyla 8, 7 ve 6 ncı sınıflardaki yılsonu başarı puanı üstünlüğü, yine eşitliğin devam etmesi halinde tercih önceliği, bunların da eşit olması halinde okula özürsüz devamsızlık yapılan gün sayısının azlığı dikkate alınır.

..."

22. Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün web sayfasında Sıkça Sorulan Sorular bölümünde yer verilen "Ortak sınavların hangi derslerden

yapılacağı" ve "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini almayan öğrencilerin bu dersin sınavına girip girmeyeceklerine" dair yöneltilen sorulara Genel Müdürlük sırasıyla;

"Ortak sınavlar 2013-2014 eğitim öğretim yılı için Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenmiş "temel dersler" olan Fen ve Teknoloji, Matematik, Türkçe, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Yabancı Dil, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi derslerinden yapılacaktır.", "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi Talim ve Terbiye Kurulunun belirlediği temel dersler arasında bulunmakla beraber, Anayasada da zorunlu ders olarak yer almaktadır. Bu dersi almayan öğrenciler Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinden ortak sınavlarda muaf olacaktır. Bu öğrencilerin yerleştirmeye esas olacak puanı üzerinde 5 temel dersin etkisi olacaktır." şeklinde açıklamada bulunmuştur.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

23. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 9/7/2013 tarihli ve 37222/04 sayılı Altınay V. /Türkiye Kararı

Başvuran 1995 yılında iletişim meslek lisesinde eğitim görmeye başlamıştır. Başvuran meslek lisesinde son sınıftayken, Yükseköğretim Kurulu, 30 Temmuz 1998 tarihinde, üniversiteye giriş kurallarına ve özellikle de Öğrenci Seçme Sınavına ("ÖSS") değişiklik getirerek yeni bir sistem oluşturan 2547 sayılı Kanun'a dayalı bir genelge yayımlamıştır. Genelgeye göre yeni sistemde, düz lise mezunu olanlar ... için lisede elde ettikleri ortalama nota 0,5'lik bir katsayı uygulanmakta ve iletişim meslek lisesi mezunları... için de 0,2'lik bir katsayı uygulanmaktaydı.

Başvuran, düz lise diploması almak amacıyla kayıtlı olduğu meslek lisesinden ayrılmak için izin talebinde bulunmuş ancak mevzuatın meslek lisesi veya teknik lisede öğrenim gören öğrencilerin düz liseye geçmesine izin vermemesi sebebiyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu talep reddedilmiştir.

Diploma sahibi başvuran, 6 Haziran 1999 tarihinde, yüksek öğrenime giriş sınavına katılmıştır. Başvuran, 6 Eylül 1999 tarihinde, iletişim bilimleri fakültesine girişine imkân vermeyen sınav sonucunu almıştır. Başvuran, lise not ortalamasına 0,2 puanlık katsayı uygulanmadan ve dolayısıyla yeni sistem tarafından getirilen değişiklikler olmadan sınavda aldığı notun istediği iletişim fakültesine kayıt yaptırması için yeterli olduğunu hesaplamıştır. Başvuran 20 Eylül 1999 tarihinde, Danıştay'a itirazda bulunmuş ancak itirazı reddedilmiştir.

Bu arada, 2000-2001 eğitim yılı itibarıyla, başvuranın lise öğrenimini tamamlamasından bir yılı aşkın süre sonunda, Yükseköğretim Kurulu, bazı koşullar altında, meslek lisesinden düz liseye geçme imkânı sunmuştur. Yükseköğretim Kurulu geçici tedbirlerin bulunmamasının meslek lisesini bitiren öğrenciler için olumsuz sonuçlar doğurduğunu kabul etmiştir. AİHM şikayeti iki açıda ele alıp incelemiştir.

1) AİHM, düz liseler ve meslek lisesi mezunlarının not ortalamasına farklı kat sayıların uygulanması nedeniyle, Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesi tarafından güvence altına alınan yüksek öğrenime giriş hakkı uygulamasında, başvurana ayrımcı bir muamele yapıldığı kanaatine varmakla bu hususun bir ihlal teşkil edip etmediği noktasında söz konusu

ayrımcı muamelenin meşru bir amaç için yapılıp yapılmadığı ve muamelenin orantılı olup olmadığı noktasında değerlendirmelerini yapmıştır.

Ayrımcı bir muamelenin meşru bir amaç hedefleyip hedeflemediği hakkında

AİHM, somut olayda, Yükseköğrenim Kurulu'nun üniversiteye giriş sistemini değiştirirken, düz lisede verilen eğitime göre meslek liselerinde temel konulardan (matematik, teknik veya sosyal bilimler) muaf tutulan öğrencilerin başarı oranlarının düşük bir seviyede seyrettiği ve yüksek öğrenim gerekliliklerine bağlı olarak bu uygulamanın üniversitelerdeki eğitim seviyesini iyileştirmeyi sağlamak amacıyla yaptığı kanaatine vardığını tespit etmiştir. AİHM, öte yandan Danıştay'ın mevcut davada karar verirken, üniversite öğrencilerinin niteliklerine ilişkin olarak, üniversiteye girişi düzenleyen yeni seçim sisteminin toplumun sosyal ve ekonomik koşullarının gelişimiyle zorunlu hale gelen gereklilikleri göz önüne alarak değerlendirdiğini ve yüksek öğrenimde daha ileri seviyede güvence altına alınan gerekliliklere cevap verdiğini dikkate alarak "Düz lise öğrencilerinin muaf tutulduğu eğitimi değerli kılan seçim sisteminin, üniversitelerdeki eğitim seviyesinin iyileştirilmesi gibi meşru bir amacının olduğu kanaatine varmıştır.

Ayrımcı muamelenin orantılı olması hakkında

AİHM öncelikle, meslek lisesi mezunlarının düz lise mezunu adaylarla birlikte yüksek öğrenim görmek amacıyla uygulanan ÖSS'de, ***eşit bir biçimde rekabet ettiklerini ve adayların sınav sonuçlarının aynı şekilde değerlendirildiğini*** ardından, meslek lisesi mezunlarının lise not ortalamalarına normal lise mezunlarına uygulanandan daha düşük bir katsayı uygulandığını tespit etmiştir. AİHM ***ayrıca, öğrencilerin*** liseye başlama dönemlerinde seçim yaparken, gerek düz liselere gerekse eğitimin özel bir alanla sınırlandığı ***meslek liselerine kayıt olmakta özgür olduklarını*** ortaya koymuş ve bu bağlamda ihtilafli muamele ayrımcılığının, meslek liseleriyle düz liseler arasında ayırım içerdiği sürece, yüksek öğrenimdeki eğitim seviyesini iyileştirmeye dayalı amaçla makul bir orantı sağladığı kanaatine vararak Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. Maddesinin ihlal edilmediğine kanaat etmiştir. 2) ***Başvuranın uygulama sebebiyle daha önceki yıllarda mezun veya lise son sınıfta olanlardan farklı bir muameleye tabi tutulması ve başvuran seçimini yaptıktan birçok yıl sonra üniversiteye giriş için yeni bir sistemin geçici tedbirler bulunmadan uygulanması hakkında ise;*** AİHM, yeni hükümlerin acilen uygulanmasının yüksek öğrenim kalitesinin hızlı bir şekilde iyileştirmeyi amaçladığını kabul ederek ayrımcı muamelenin meşru bir amacı hedeflediğine kanaat getirmekle birlikte, Yüksek öğrenime giriş kurallarına getirilen değişikliklerin başvuran için öngörülebilir olmamasına ve başvuranın durumuna uygulanabilir telafi edici tüm tedbirlerin alınmamasına ilişkin olarak varılan sonuçlar bağlamında, ihtilafli muamele ayrımcılığının, başvuranın yüksek öğrenim görme hakkını, kendisini bu haktan mahrum bırakarak azalttığı ve amaçlanan hedefte makul orantılılık ilkesi olmadığı ve dolayısıyla bu ayrımcılığın, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesine aykırı olduğu kanaati ve sonucuna varmıştır.

24. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun E:1997/699, K:1998/708 nolu kararında özetle; "***Eşitlik ilkesi aynı hukuki durumda bulunan kişilere hukuk kurallarının aynı şekilde uygulanması anlamını taşır.***" şeklinde hüküm tesis ettiği;

25. Danıştay 8. Dairesinin E. 2010/5051 T:25/06/2010 tarihli kararında "...Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Sınavı, tüm ülke çapında yapılan ve özel okul ile devlet okullarının öğrencilerinin seviyelerini anayasal eşitlik çatısı altında eşit uygulamayla ölçmeyi amaçlayan bir sınav olduğuna..." şeklinde hüküm tesis ettiği; görülmüştür.

C. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe:

26. Dosya içeriğinin incelenmesi sonucunda şikâyetin, Millî Eğitim Bakanlığının, Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi, 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavları EKılavuzu hükümlerini dikkate alarak 2014-2015 eğitim öğretim yılı için 2013 yılının 28-29 Kasım tarihlerinde ve 2014 yılının 28-29 Nisan tarihlerinde Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Yabancı Dil dersleri için düzenlemiş olduğu ortak sınavlar sonucunda Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavlarının (TEOG) puan hesaplamasında kullanılan Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrenciler aleyhine sonuçlar doğurduğu iddiası ile yapıldığı anlaşılmaktadır.

27. 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavları E- Kılavuzuna göre söz konusu sınavın, eğitim öğretim yılının birinci dönemine ilişkin kısmının Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünce gerçekleştirildiği; ikinci dönemine ilişkin kısmının ve öğrencilerin yerleştirilmelerine ilişkin kısmının ise Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünce gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

28. Şikayetçilerin iddiaları ve Milli Eğitim Bakanlığının göndermiş olduğu savunma ve eki E-Kılavuz bir bütün olarak değerlendirildiğinde; uyuşmazlığın Ağırlıklandırılmış Sınav Puanının hesaplanmasında kullanılan Ağırlık Katsayılarından kaynaklandığı; söz konusu katsayıların Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan bir öğrenci için 16 üzerinden; muaf olmayan bir öğrenci için ise 18 üzerinden değerlendirilmesi sonucunda Ağırlıklandırılmış Sınav Puanının farklı matematiksel sonuçlar doğurabileceği; farklı matematiksel sonuçların ise Yerleştirmeye Esas Puanı etkileyeceğinden hareketle ve işin teknik bilgi ve uzmanlık gerektirmesi dolayısıyla üç farklı Üniversiteden her biri alanında yetkin ve Üniversitelerinin Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Başkanlıklarında Öğretim Üyesi olarak görev yapan Prof. Dr. .. Doç. Dr. ..., Yrd. Doç. Dr. .. ve Eğitim Öğretim Planlamacısı .... 11/9/2014 tarihli yazılarımızla bilirkişi heyeti olarak görevlendirilmişlerdir.

29. Söz konusu bilirkişi heyetinden, "*Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi, Milli Eğitim Bakanlığı 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavları e-Kılavuzu, söz konusu kılavuz ekinde yer alan EK-2 Ortaöğretime Yerleştirmeye Esas Puanın Hesaplanmasını gösterir tablo, Milli Eğitim Bakanlığınca Kurumumuza gönderilen TEOG sınavı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf-muaf olmayan aday karşılaştırmasını ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi dışındaki diğer derslere aynı sayıda doğru cevap veren beş muaf öğrenci, beş de muaf olmayan öğrenciye ilişkin sınav sonuç belgelerini objektif temelde ve bilimsel yöntemlere başvurmak suretiyle inceleyerek;*

- *Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG) kapsamında, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve olmayan öğrencilerin, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi dışındaki diğer derslere aynı sayıda doğru cevap vermeleri durumunda, sınav puanlarının hesaplanmasında kullanılan Ağırlıklandırılmış Sınav Puanının hesaplanmasında, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencilerin sınav puanları açısından lehte veya aleyhte sonuçlar doğuracak her hangi bir hesaplama hatası yapıp yapılmadığına;*

- *Yapılacak hesaplamalar sonucunda; sınava giren tüm öğrenciler açısından lehte veya aleyhte sonuç doğuracak her hangi bir sonuca varılması durumunda ise, söz konusu hatanın nasıl ortadan kaldırılabileceğine; "ilişkin bilimsel görüşleri sorulmuştur.*

30. Söz konusu bilirkişiler bilimsel inceleme ve araştırmaları sonucunda Kurumumuza sundukları bilirkişi heyet raporunda aşağıdaki "**Durum Saptaması**"nda bulunmuşlardır: 1)

TEOG puanı hesaplanırken, (AORT= (ORTxDS)/Toplam Ders Saati) formülü esas alınarak,

a. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencilerin 1. Dönem ve 2. Dönem ağırlıklı puan ortalamalarının, ağırlıklandırmaya esas olan toplam ders saatinin 28 alınarak hesaplandığı,

b. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrencilerin 1. Dönem ve 2. Dönem ağırlıklı puan ortalamalarının, ağırlıklandırmaya esas olan toplam ders saatinin 26 alınarak hesaplandığı anlaşılmaktadır.

2. Yılsonu başarı puanının, iki döneme ait ağırlıklı puan ortalamaları toplamı, ikiye bölünerek hesaplandığı görülmektedir.

3. Sınavı gerçekleştirilen derslerden alınan puanlar kendi ağırlık katsayıları ile çarpılarak çarpımların toplamından elde edilen değer, derslerin ağırlık katsayılarının toplamına bölünmesi suretiyle her bir dönem için dönemsel Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (AOSP) elde edilmektedir.

a. 1. Dönem Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (OSP1): $OSP1 = (((SPTürkçe \times AKTürkçe + SPMat \times AKMat + SPFen \times AKFen + SPİnk.Tar. \times AKİnk.Tar. + SPYab.Dil \times AKYab.Dil + SPDin \times AKDin) / AKTop.) / 100) \times 700$

b. 2. Dönem Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı (OSP2): $OSP2 = (((SPTürkçe \times AKTürkçe + SPMat \times AKMat + SPFen \times AKFen + SPİnk.Tar. \times AKİnk.Tar. + SPYab.Dil \times AKYab.Dil + SPDin \times AKDin) / AKTop.) / 100) \times 700$

c. Dönemsel Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanlarının hesaplanmasında, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrenciler için Ağırlık Katsayısı (AKTop.) 16, muaf olmayanlar için ise 18 olarak alınmaktadır.

d. Dönemsel ağırlıklandırılmış ortak sınav puanlarının aritmetik ortalaması, ağırlıklandırılmış ortak sınav puanını oluşturduğu ve puanlamanın 700 üzerinden yapılmaktadır.

4. Yerleştirmeye esas olan puanın hesaplanmasında, 6, 7 ve 8 inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8 inci sınıf ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı toplandığı ve elde edilen toplamın ikiye bölünerek yerleştirmeye esas puanın hesaplandığı görülmektedir.

31. Bilirkişi Heyetince Kurumumuza sunulan raporda durum saptaması sonrasında aşağıdaki "**Öneriler**"e yer verilmiştir:

1. Milli Eğitim Bakanlığının web sayfasında

(http://www.meb.gov.tr/sinavlar/dokumanlar/2013/kilavuz/2013_OGES_Klvz_PuanHesabi.pdf) yayınlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrenciler için olan TEOG Puan Hesaplama işlem basamakları, muaf olan öğrenciler için de verilerek yayımlanmalıdır.

2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve olmayan öğrencilerin TEOG Puanı hesaplamasında her iki grup için de hesaplama formüllerinde bir hata olmadığı; muaf olanlar için ağırlık katsayısı toplamının 16, muaf olmayanlar için 18 olarak hesaplanması ağırlıklandırmanın bir gereğidir.

3. Bir dersten muaf olanlar ile olmayanların puan hesaplamalarındaki ağırlıklandırmalarının farklı olmasının yanlılık yaratabileceği gibi, bu dersten muaf olmayan öğrencilerden farklı puan alanlar için de yanlılık yaratabilir. Bu durum, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden genel aritmetik ortalamanın üzerinde puan alan öğrencilerin öncelikle Ağırlıklandırılmış Sınav Puanlarını (Ek-1), sonra da Yerleştirmeye Esas Puanlarını etkileyecektir. Bu durum, altı temel dersten beşinde de aynı başarı puanlarına sahip olan iki öğrenciden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayanın bu dersteeki başarısının düşük ya da yüksek olması Yerleştirmeye Esas Puanını değiştirmektedir.

4. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinden muaf olmayan öğrenciler +2 katsayı farkı için testteki 20 soruyu cevaplamaktadırlar. Bu durum test kaygısı, yorgunluk vb. açısından öğrencilerin diğer testlerdeki başarılarını da etkileyeceğinden bir yanlılığa yol açabilecektir.

5. Sınavın geçerliği için aşağıdaki önlemlerin alınması yerinde olacaktır:

a. **Katsayılar sınava girecek tüm öğrenciler için aynı olmalıdır.**

b. Soru sayıları ders saatlerine uygun olmalıdır.

c. Testleri cevaplama süreleri her öğrenci için aynı olmalıdır.

d. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi testinden muaf olanlar için, farklı alanlardan denk/eş değer sorular hazırlanmalıdır."

32. Söz konusu bilirkişi heyeti Raporu Ek-1'de, " Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dışında diğer derslerden aşağıda yer verilen puanları alan iki öğrencinin;

<i>Dersler</i>	<i>Sınav Puanı</i>
<i>Türkçe</i>	95
<i>Matematik</i>	83,33
<i>Fen ve Teknoloji</i>	77,78
<i>Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi</i>	85
<i>Yabancı Dil</i>	94,44

katsayılarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrenci için 18 iken muaf öğrenci için 16 olarak belirlendiği bilgisinden yola çıkılarak; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi puanlarının değişmesi durumunda bu dersi alan ve almayan öğrencilerin karşılaştırmalı puanlarına aşağıda yer verilmiştir:

<i>Dersinden Puanı</i>	<i>ve Ahlak B Alınan Sınav</i>	<i>Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini Alan</i>	<i>Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini Almayan</i>
100		615,7	605,2
99		615,0	605,2
98		614,2	605,2
97		613,4	605,2

96	612,6	605,2
95	611,8	605,2

94	611,1	605,2
93	610,3	605,2
92	609,5	605,2
91	608,7	605,2
90	608,0	605,2
89	607,2	605,2
88	606,4	605,2
87	605,6	605,2
86	604,8	605,2
85	604,1	605,2
84	603,3	605,2
83	602,5	605,2

82	601,7	605,2
81	601,0	605,2
80	600,2	605,2
79	599,4	605,2

78	598,6	605,2
77	597,8	605,2
76	597,1	605,2
75	596,3	605,2
74	595,5	605,2
73	594,7	605,2
72	594,0	605,2
71	593,2	605,2
70	592,4	605,2
69	591,6	605,2

68	590,8	605,2
67	590,1	605,2
66	589,3	605,2
65	588,5	605,2
64	587,7	605,2
63	587,0	605,2

62	586,2	605,2
61	585,4	605,2
60	584,6	605,2
59	583,8	605,2
58	583,1	605,2
57	582,3	605,2
56	581,5	605,2
55	580,7	605,2

54	580,0	605,2
53	579,2	605,2
52	578,4	605,2
51	577,6	605,2
50	576,8	605,2
49	576,1	605,2
48	575,3	605,2
47	574,5	605,2

46	573,7	605,2
45	573,0	605,2
44	572,2	605,2
43	571,4	605,2
42	570,6	605,2
41	569,8	605,2

40	569,1	605,2
39	568,3	605,2
38	567,5	605,2
37	566,7	605,2
36	566,0	605,2
35	565,2	605,2
34	564,4	605,2
33	563,6	605,2
32	562,8	605,2
31	562,1	605,2

30	561,3	605,2
29	560,5	605,2
28	559,7	605,2
27	559,0	605,2
26	558,2	605,2

25	557,4	605,2
24	556,6	605,2
23	555,8	605,2
22	555,1	605,2
21	554,3	605,2
20	553,5	605,2
19	552,7	605,2
18	552,0	605,2
17	551,2	605,2
16	550,4	605,2
15	549,6	605,2
14	548,8	605,2
13	548,1	605,2
12	547,3	605,2
11	546,5	605,2
10	545,7	605,2

9	545,0	605,2
8	544,2	605,2
7	543,4	605,2
6	542,6	605,2
5	541,8	605,2
4	541,1	605,2
3	540,3	605,2
2	539,5	605,2
1	538,7	605,2
0	538,0	605,2

33. Tabloda verilen analizden yola çıkarak bilirkişi heyeti, "***Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi dışındaki derslerden aynı puanı alan bireylerin Ağırlıklandırılmış Sınav Puanlarının, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi puanı 87 ve üstü olduğu durumda dersi almayanlar aleyhinde, 86 ve altı puan olduğunda ise dersi alanlar aleyhinde olduğu***"nu tespit etmişlerdir.

34. ***Dosya kapsamında mevcut bilgi, belge ve bilirkişi raporu bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2013 ve 2014 yıllarında TEOG sınavları kapsamında düzenlenen ortak sınavlara ilişkin Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanının hesaplamasında kullanılan Ağırlık Katsayısının, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve muaf olmayan öğrenciler açısından Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanını etkilediği; Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanının da Yerleştirmeye Esas Puanı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.***

35. ***TEOG kapsamında düzenlenen ortak sınavlara ilişkin yapılan hesaplama yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan öğrenciler için; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencilerin söz konusu derslerden 87 ve üzeri puan almaları***

durumunda aleyhte sonuçlar doğurduğu; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrenciler için ise; Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayan öğrencilerin söz konusu derslerden 86 ve altında puan almaları durumunda aleyhte sonuçlar doğurduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, söz konusu hesaplama yöntemi hem Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan hem de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olmayanlar lehinde ve aleyhinde sonuçlar doğurmaktadır. 36. Bu durumun ise; Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 7. ve 21. maddelerine; BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşmenin 26. maddesine, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 28. maddesine, T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10. maddesine ve Din ve vicdan hürriyeti başlıklı 24. maddesine aykırı olduğu tespit edilmiştir.

37.Eğitimde her bireye fırsat ve imkân eşitliği sağlanması amacı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Milli Eğitim Temel Kanunu ile yasal temellere dayandırılmıştır. Bu bağlamda eğitimde genellik ve eşitlik ilkesine göre; her yurttaş, hiçbir ayırım gözetilmeksizin öğrenim ve eğitim hakkına sahiptir. Eğitimde, hiçbir kişiye, aileye veya zümreye ayrıcalık tanınmaz. Fırsat ve olanak eşitliği ilkesine göre ise toplum bireylerine, eğitim görmede fırsat ve olanak eşitliği sağlanır.

Eğitimde eşitsizlik ve yetersizliğe neden olan pek çok etmen vardır. Bu etmenler ekonomik, coğrafi, toplumsal olabileceği gibi eğitim sisteminin kendisinden kaynaklanan bir eşitsizlik de olabilir. Örneğin nüfus yoğunluğunun Avrupa ülkelerine nazaran oldukça fazla olduğu ülkemizde eğitime olan talebin tam olarak karşılanamaması sonucu yapılan sınavlar bu açıdan kritik bir öneme sahiptir. Dolayısıyla eğitimde fırsat eşitliğinin sadece eğitim alma hakkını değil fakat bu eğitim boyunca eğitim basamakları arasında yapılacak değerlendirmelerde objektifliği de içermesi, gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda da, söz konusu hesaplama yönteminden kaynaklanan adaletsizliğin ulusal eğitim mevzuatımızla garanti altına alınan fırsat eşitliği ilkesine ve hakkaniyete aykırı olduğu düşünülmektedir.

38.Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Altınay Türkiye Kararında, başvuranın *düz liseler ve meslek lisesi mezunlarının not ortalamasına farklı kat sayıların uygulanması nedeniyle*, Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesinin ihlal edilip edilmediğine ilişkin söz konusu ihtilafı ayrımcı muamelenin orantılı olup olmadığı noktasında yaptığı değerlendirmede öncelikle meslek lisesi mezunlarının düz lise mezunu adaylarla birlikte yüksek öğrenim görmek amacıyla uygulanan ÖSS'de, *eşit bir biçimde rekabet ettiklerini ve adayların sınav sonuçlarının aynı şekilde değerlendirildiğini* ardından, meslek lisesi mezunlarının lise not ortalamalarına normal lise mezunlarına uygulanandan daha düşük bir katsayı uygulandığını tespit etmiş ve buradan yola çıkarak ihtilafı muamele ayrımcılığının, meslek liseleriyle düz liseler arasında ayırım içerdiği sürece, yüksek öğrenimdeki eğitim seviyesini iyileştirmeye dayalı amaçla makul bir orantı sağladığı kanaatine varmış ve Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesinin ihlal edilmediğine karar verse de diğer yünden, Yüksek öğrenime giriş kurallarına getirilen değişikliklerin başvuran için ***öngörülebilir olmamasına*** ve başvuranın ***durumuna uygulanabilir telafi edici tüm tedbirlerin alınmamasına*** ilişkin olarak varılan sonuçlar bağlamında, ihtilafı muamele ayrımcılığının, başvuranın yüksek öğrenim görme hakkını, kendisini bu haktan mahrum bırakarak azalttığı ve amaçlanan hedefte makul orantılılık

ilkesi olmadığı ve dolayısıyla bu ayrımcılığın, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesine aykırı olduğu kanaati ve sonucuna varmıştır.

39. Tüm bu hususlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde;

- Milli Eğitim Bakanlığınca 2013 ve 2014 Eğitim Öğretim yılında ortak sınavlar kapsamında düzenlenen TEOG sınav puanlarının hesaplanmasında Anayasada ifadesini bulan Kanun Önünde Eşitlik ilkesine ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda düzenlenen Fırsat ve imkân eşitliği ilkesine aykırı davranıldığı;

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve olmayan tüm öğrenciler için söz konusu Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı hesaplama yönteminin matematiksel olarak eşitsizlik yarattığı;

- Tarafsız, objektif ve gerekçeli bilirkişi heyet raporunda da belirtildiği üzere, *"Katsayıların sınava girecek tüm öğrenciler için aynı olması; soru sayılarının ders saatlerine uygun olması; testleri cevaplama sürelerinin her öğrenci için aynı olması ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi testinden muaf olanlar için, farklı alanlardan denk/eş değer sorular hazırlanması"* gibi uygulamaların bir sonraki sınav uygulamasında matematiksel eşitsizliği ortadan kaldırdığı, kanaati ve sonucuna varılmıştır.

D. İnsan Hakları Açısından Değerlendirme ve Gerekçe

40. AİHS Sözleşmesinin 14. maddesi; "Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olmak, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır." hükmünü amirdir. Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. maddesinde ise eğitim hakkı "Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneyeceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir." şeklinde garanti altına alınmıştır.

41. Somut olayımızda, Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanının hesaplamasında kullanılan *Ağırlık Katsayısının, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve muaf olmayan öğrenciler açısından farklı hesaplanması*, öğrencilerin eşit bir biçimde rekabet etmelerine ve sınav sonuçlarının aynı şekilde değerlendirilmesine engel teşkil ettiği gibi, bu durumun öğrenciler ve velileri tarafından öngörülmesinin beklenemeyeceği ve idarenin öğrenciler açısından telafi edici tedbirlere de başvurmamış olması karşısında, bu uygulama ile öğrencilerin bilgi, beceri, yetenek ve kazanımlarına daha uygun bir orta öğrenim kurumunda eğitim görme hakkının, dolayısıyla Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte Sözleşme'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 2. Maddesinin ihlal edildiği kanaati ve sonucuna varılmıştır.

E. İyi Yönetişim İlkelerine Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

42. Avrupa Birliği'nin Temel Haklar Bildirgesinin 41'inci maddesinde, Birlik vatandaşlarının iyi yönetim hakkından bahsedilmektedir. Avrupa Doğru İdari Davranış Yasasında da, idarenin tarafsız, adil olması, meşru beklentilere uygun ve makul davranması, kararların gerekçeli olması,

kararların makul sürede verilmesi, cevabi yazılarda yetkiliye ait iletişim bilgilerinin yer alması gibi iyi yönetim ilkeleri düzenlenmiştir

43. Somut olayımızda şikayetçiler Milli Eğitim Bakanlığına ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne yazdıkları dilekçelerinde, "Üniversite sınavlarında yine benzer bir konuya ilişkin 28/1/2013 tarihli yaptıkları başvurunun olumlu sonuçlar doğurduğuna ve getirilen çözümle fırsat eşitliğinin sağlandığına" değinerek, bu başvurularının da olumlu sonuçlanacağı yönünde haklı bir beklenti içerisine girmişlerdir.

Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir. İyi yönetim ilkelerinin idarenin her kademesi tarafından benimsenebilmesi için ise, Bakanlık üst düzeyi tarafından sahiplenilmesi gerektiği düşünülmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

44. 14 /06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

45. 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemelerine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçelerle ve dosya kapsamına göre, **ŞİKAYETİN KABULÜNE;**

2014-2015 eğitim-öğretim yılında (ve devamındaki yıllarda) gerçekleştirilecek olan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Ortak Sınavlarına (TEOG) ilişkin Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanlarının hesaplanmasında kullanılan "Ağırlık Katsayısının" Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden muaf olan ve

muaf olmayan tüm öğrenciler için eşitlenmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi yönünde **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte

görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın Şikayetçilere ve Milli Eğitim Bakanlığı'na tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU

Kamu Başdenetçisi